

CAPUT SECUNDUM

DE DONIS ET EORUM EFFECTIBUS.

Post considerationem de virtutibus proprie dictis in communi, recto ordine venit consideratio de donis. Dona enim in generali ratione infusorum habituum cum virtutibus convenient, et in earumdem adiutorium conferuntur. Et huic doctrinae adiungit S. Thomas corollarium de beatitudinibus et fructibus Spiritus Sancti, quae duo se habent sicut quidam donorum et virtutum effectus.

QUAEST. LXVIII.

DE DONIS SPIRITUS SANCTI.

Cum de donis Spiritus Sancti quaestio proponitur, statim a primo limine mentem subit cogitatio, an et quomodo sint a virtutibus distinguenda. Non defuerunt enim theologi opinantes nullam esse distinctionem realem, sed meram distinctionem nominum unam eamdemque rem sub diverso respectu significantium, dum scilicet iidem habitus dicuntur *virtutes* secundum quod perficiunt hominem ad bene operandum, *dona* vero secundum quod sunt a Deo gratuito nobis infusi. Et certe si solum attenderetur nominum ratio, nihil occurreret in contrarium. Nunc autem pro reali distinctione facit tum recensio donorum quae alia est a recensione virtutum, tum praesertim sensus communissime in Ecclesia a longo iam tempore receptus. Vix enim, ut opinor, catechismum invenires in quo de donis Spiritus Sancti sermo sit tamquam de iis quae non distinguuntur secundum rem a virtutibus sive theologicis sive moralibus.

Verum si realis est inter virtutes et dona distinctio, difficilis ratio distinctionis assignatur. Omitto rationes a quibusdam veteribus excogitatas, quas refert et refutat S. Thomas

a. i huius quaestionis. — Praeter has occurrit alia verosimilior cui acquiescent multi. Repetitur autem ex parte operum ad quae ordinantur dona p[ro]ae virtutibus, pro quanto scilicet virtutes perficerent ad actus communes, dona vero ad solos actus heroicos qui sunt supra vel praeter ordinarias gratiae leges et regulas. Sed iste dicendi modus minime satisfacere videtur, tum quia non formaliter attingit propriam rationem sub qua in Scripturis (Isai. XI-2) dona nobis innotescunt, tum praesertim quia si ipsa dicuntur ad actus extraordinarios reservari, statim sequitur otiosam fore in plerisque fidelibus donorum susceptionem, et omnino non appetet cur ad extraordinarium finem fuisse provisum a Deo ordinarium medium in communi iustificatione semper inclusum, et tam inseparabiliter cum gratia sanctificante connexum, quam inseparabiliter cum ea connectitur charitas et omnis virtutum comitatus (¹). Formalius autem et plenius propriam donorum rationem attigisse videtur S. Thomas in praesenti dicens: « Ad distinguendum dona a virtutibus debemus sequi modum loquendi Scripturae in qua nobis traduntur, non quidem sub nomine donorum, sed magis sub nomine spirituum. Sic enim dicitur Isai. XI-2: *Requiescat super eum spiritus sapientiae et intellectus, spiritus consilii et fortitudinis, spiritus scientiae et pietatis, et replebit eum spiritus timoris Domini.* Ex quibus verbis manifeste datur intelligi quod ista septem enumerantur ibi secundum quod sunt in nobis ab inspiratione divina. Inspiratio autem significat quamdam motionem ab exteriori. Est enim considerandum quod in homine

(¹) Hoc ipsum non latuit Suarezum l. 6 de grat. c. 10, n. 4, qui idcirco aliqua ratione modifcat id quod alias docuerat: « Haec sententia, inquit, difficultate non caret, etiam positis actibus donorum e modo quo in superiori libro a nobis explicati sunt. Primo quia illi actus donorum extraordinarii et rari sunt, quia per motiones singulariter res et extra communem legem fiunt. Ergo propter illos actus non oportet habitus ponere, quia habitus solum dantur ad ordinarium operandi modum; superfluum enim videtur, ad illos effectus qui raro et extra legem fiunt dari habitus, qui in multis erunt perpetuo otiosi, et in paucis, ac in ipsis raro operabuntur, etc. ».

« est duplex principium movens: unum quidem interius, quod « est ratio; aliud autem exterius, quod est Deus, ut etiam « Philosophus dicit in capite de bona Fortuna. Manifestum est « autem quod omne quod movetur, necesse est proportionatum « esse motori, et haec est perfectio mobilis in quantum est « mobile, dispositio qua disponitur ad hoc quod bene moveatur « a suo motore. Quanto igitur movens est altior, tanto necesse « est quod mobile perfectiori dispositione ei proportionetur, sicut « videmus quod perfectius oportet esse discipulum dispositum « ad hoc quod altiore doctrinam capiat a doctore... Oportet « igitur inesse homini altiores perfectiones secundum quas sit « dispositus ad hoc quod divinitus moveatur, et istae perfectiones « vocantur *dona*, non solum quia infunduntur a Deo, sed quia « secundum ea homo disponitur ut efficiatur prompte mobilis « ab inspiratione divina, sicut dicitur Isai. L-5: *Dominus aperuit mihi aurem, ego autem non contradico, retrorsum non abiui*. Ibi, inquam, et formalius et plenius propria donorum ratio videntur attingi. Formalius quidem, quia proprius et distinctivus eorum modus assignatur. Plenius etiam, quia eorum munus non ad solos actus extraordinarios seu extraregulares restringitur, sed ad totam omnino vitam christianam, quam late in ea patet divinae inspirationis necessitas. Ac per hoc intelligi datur quomodo anima sancta in praesenti statu viae se habeat instar navis cui inest primo machina motrix interior, tum praeterea systema velorum ut recipiat motionem ab extrinseco, videlicet a vento. Nam virtutes respondent vi motrici quae inest navi intrinsecus, dona vero respondent velaturaे per quam navis est disposita ad recipiendum impulsum motoris exterioris. Est autem differentia, et praesertim in hoc quod navis maiori minorive velocitate pervenire potest ad terminum ope solius vis motricis quam in se habet, vel etiam ope solius impulsionis venti; animae vero iustae non sufficiunt solae virtutes cum generali motione Dei, nec etiam solae inspirationes in propriis donorum actibus; sed sicut indigent virtutes speciali instinctu desuper adveniente, ita specialis ille instinctus nonnisi ad iuvandam operationem virtutum datur.

Caeterum dupliciter contingit animam moveri instinctu Spiritus Sancti. Primo secundum modum communem qui modo humano in omnibus accommodatur, et non transcendit ordinarias gratiae regulas. Deinde vero secundum modos illos extraordinarios et praeter naturales de quibus tractant auctores theologiae mysticae. Nostra autem consideratio circa modum ordinarium potissimum versari debet. De quo sit in primis sequens propositio.

THESIS VII.

¶ Ut iustus in accepta iustitia perseverare, in eaque proficere possit, necessarius ei est specialis instinctus Spiritus Sancti, identidem pro adiunctorum varietate per illustraciones mentis et motiones voluntatis superveniens. Huius porro instinctus connaturale receptivum est anima prout instructa donis, quae in hoc a virtutibus differre dicenda sunt, quod per virtutes perficitur homo ad agendum deliberate ex determinatione propriae voluntatis, per dona vero disponitur ad bene recipiendum inspirationes divinas de quibus Apostolus Rom. VIII-14: « Quicumque Spiritu Dei aguntur, ii sunt filii Dei ».

§ I.

Hic per prius nonnulla ex materia de gratia recolenda occurunt, quae ad intelligentiam praesentium plurimum faciunt, et sub compendio sequentium capitulorum recensemuntur.

Primo, homo in praesenti statu non potest sine gratia vivere peccatum, integrum legem, etiam mere naturalem, observando. De quo videndae sunt definitiones Conciliorum in Enciridio (¹). Porro gratia cuius necessitas asseritur ad evitacionem

(¹) Apud Denzinger, n. 67-69, et 156-168.